

Øm jættestue

Ganggrab

Jungsteinzeit

Ganggrab

Om-jaettestue-01

Øm jættestue ved Lejre

En efterårsdag i 1932 var sønnerne fra Øm Klostergård sendt i marken for at tage kartofler op. I middagspausen satte de sig og nød madpakken på forhøjningen ved marken med udsigt til Ledreborgs skove. Ved et tilfælde opdagede de et hul i toppen af højen. De kastede en sten i hullet og der lød et hult KLONG – der var en grav i højen!

Øm jættestue set fra sydøst med den tilføjede stenmur langs højfoden.

Næste fridag blev brugt på at finde indgangen til graven, og de kom ind til gravkammeret ved at fjerne de inderste dæksten over kammergangen. Det var dog ikke store rigdomme, der kom ud af anstrengelserne. Der blev "kun" fundet flintredskaber, et lerkar samt ben- og ravperler, som lå mellem bunker af knogler fra generationer af gravlagte mennesker i bondestenalderen.

Nordøst-enden af det store gravkammer med åbning til kammergangen til højre i billedet.

I bondestenalderen var den 6,8 meter lange, smalle kammergang i Øm jættestuen helt overdækket. Udefra så man kun en lille adgangsåbning ved højfoden. Forestil dig, hvordan man måtte kravle med den afdøde frem til det lukkede og mørke gravkammer, som sikkert har lugtet fælt!

Stenslæden - den såkaldte "tveje"- som nu er opsat ved P-pladsen.

Fund af bronzegenstande i kammeret og fraurner nedgravet i ydersiden af højen viser, at Øm Jættestue blev genanvendt som gravplads helt frem til bronzealderen omkring 700 f. kr. - altså ca. 2.400 år efter jættestuen blev opført af stenalderbønderne. Alle fundene repræsenterer gravgaver, som de afdøde fik med på rejsen til dødsriget.

Skrænten fra den gamle grusgrav bag jættestuen plejes som biotop for markfirben.

Øm-jættestuens brug og opbygning

Jættestuen ved Øm, som også kaldes "Tværhøj", er langt større end enkeltkamrene i de tidlige dysser. Modsat dysserne blev jættestuen i udgangspunktet opført som en fællesgrav.

Jættestuen set fra syd.

Det store gravkammer på 7 x 1,8 meter bæres af 15 bæresten og dækkes i loftet af 4 meget store dæksten på over 10 tons. I gangen står 7 par bæresten, hvor kun de 3 inderste stenpar nu er overdækket med dæksten. I gangens ses også en "karmsten", hvor sten- eller trædøren var.

Den nu åbne kammergang som i stenalderen var helt lukket med dæksten og høj.

Øm-jættestuen er blandt de tidlige frivillige fredninger af fortidsminder. Den blev fredet allerede i 1833 og tilføjet den ydre stenmur, som ses i dag. Birkebark fundet mellem randstenen under en restaurering i 2003, daterer ved hjælp af kulstof-14-metoden, jættestuens opførelse til ca. 3.100 f.Kr. Den oprindelige randstenskæde som omsluttede højen findes stadig skjult i højen bag nutidens stenmur.

Indre del af kammergangen ved overgangen til gravkammeret.

Vi har omkring 700 jættestuer og 1.800 dysser bevaret i dag. Langt de fleste blev dog afgravet og plyndret for både sten og indhold før Naturfredningslovens beskyttelse i 1937.

Sydvest-enden af det imponerende gravkammer. Bemærk de store dæksten i loftet.

Nordøst-enden af kammeret. Gangåbningen ses til højre. Bemærk de mange indskudte sten over kammerets bæresten som giver en plan flade for de store dæksten.

Et kig ud gennem kammergangen fra gravkammeret. Bemærk den vandrette "nøglesten" som fordeler trykket af de store dæksten ud på kammerets to "hjørnesten".

Flotte tørmure i gravkammeret udfylder mellemrummene mellem bærestenene.

Gravkammerets sydøstlige langside og gavl mod sydvest. Hjørnестenen i åbningen til kammergangen ses yderst til venstre.

Om-jættestue-02

Om-jættestue-03

Om-jættestue-06

Om-jættestue-04

Zugang

- Ved Øm ca. 4 km. mod syd ad hovedvej 14 Roskilde-Ringsted drejes mod Lejre ad Klostergårdsvej.
- Følg vejen ca. 1,6 km og drej ad grusvejen mod syd til Øm jættestue (skilt v. vejen).
- Parker på P-pladsen for enden af grusvejen efter ca. 300 m.

Faciliteter

- Offentlig P-plads, skiltning v. fortidsmindet.
- Afstand til fortidsminde: 50 m.

Særlige forhold

- Vis hensyn til afgrøder og evt. græssende dyr på omgivende markområde.
- Hunde skal føres i snor.
- **AL BRUG AF ÅBEN ILD I JÆTTESTUEN ER AF HENSYN TIL BESKADIGELSER AF STENENE FORBUDT.**
- **BRUG LOMMELYGTE.**

VIDEO

Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=pEMJN9BmwI4>

Verwandte Literatur

Fortidsminder i Danmark – *Hennning Dehn-Nielsen (Sesam, 1999)*
356 Oldtidsminder på øerne – *Henning Dehn Nielsen (Gyldendal, 1977)*
Vejviser til Danmarks Oldtid – *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*
Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen – - *(Sesam, 1981-84)*
Jættestuer i Danmark – *Svend Hansen (Skov- og Naturstyrelsen, 1993)*
Danmarks Oldtid, Stenalderen – *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*
Stendysser - Arkitektur og funktion – *Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)*
Øm jættestue - En stenaldergrav i Danmark – *B-Joe Johansen (Little Creek Publishing, 2003)*

Praktische Informationen

ADRESSE	EIGENTUMSVERHÅLTNISSE
4320 Lejre, Seeland	In Privatbesitz
GPS	UTM
55.599717, 11.994646	E688664 N6165600